Ч. 85 (12.451). Львів, четвер 17. квітня 1930. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Золотий годинник.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 14. квітня 1930.

Господарські болячки, легковажені, а то й зовсім призабуті за часів „радісної творчости“ міністра Чеховича, яка вкінці завела його перед Державний Трибунал, стали настільки дошкульні, що остаточно й урядовий санаційний, радісним оптимізмом перепоєний, табор зрозумів їхню повагу. Очевидно, це зрозуміння не сягло так глибоко, аби задля ратування господарського положення жертвувати напр. своїми політичними верховодськими амбіціями, що проявляються у формах, для стабілізації господарського життя якнайшкідливіших. Навпаки, — адже замісць „пацифікаторів“ пп. Шиманського чи Яна Пілсудського з аполітичними (радше лише формально до ББ приналежними) фахівцями-економістами Биркою і Кржижановським у кабінеті, прийшов „войовничий“ полк. Славек, який покликанням до співпраці п. Цара і полк. Пристора підкреслив політичний а не господарський характер нового уряду. А проте новий премієр мабуть сам почуває, що Ахіллевою пятою його володіння є господарська кріза і що цю Ахіллеву пяту треба конче чимось прикрити, якось опанцирити.

Відомо, що серед тих польських кол і верств, які менше є вразливі на романтику боротьби за владу, зате тим більше на такі прозаїчні речі, як податки, кредит, торговельний оборот, експортові можливости, біржеві нотування і т. п., серед усіх цих реалістів, матеріялістів і прозаїків номінація нинішнього польськ. кабінету ради міністрів викликала чимале спантеличення. І ці практичні люди почали розумувати: коли в такий час тяжкої господарської крізи покликується такий кабінет, то видно ті, які його покликали, мусять мати якісь певні дані, що господарська скрута буде злагіднена і що з її боку новому урядові не грозить швидкий і трагічний провал. І ці люди інтересу готові вже були, аби тільки найти вияснення незрозумілого для них явища — нового „боєвого“ уряду, — готові були запускатися у царину містики: а може справді саме тепер над кабінетом полковників Славека, Пристора, Матушевського й Бернера, заблисне легендарна щаслива зоря їхнього вождя й обсипле їх, а з ними всю Польщу, — якоюсь великою закордонною позичкою?! І нетерпляче очікували виголоднілі польські т. зв. господарські сфери приємної несподіванки, яка мала переконати недовірків і відкрити незрячим очі. Замісць тої несподіванки, президія ради міністрів оголосила кілька днів тому комунікат про господарські пляни нового уряду. Цей комунікат у дребезги розбиває фантастичні поголоски про таємні сили міжнародньої фінансієри, укриті за спиною нового премієра, та одночасно пророчисто виявляє настрої, пануючі серед урядових кол: щось, мовляв, доконче треба в господарській ділянці зробити, та головне — не можна допустити, щоби люди повірили злобній опозиції, що уряд у цих справах нічого не робить.

Отже комнікат уряду є повний — обіцянок. Вони адресовані і до хліборобства і до торгу та промислу, до банків і — безробітних, — кожний щось у ньому для себе найде. І так хліборобству обіцяно розложення платности податків та „прикорочення системи податкових пільг“; дальше, „уряд задумує підсилити хліборобство кредитами, які творять інтегральну частину програми негайної допомоги рільництву; уряд буде дбати, щоби ці кредити якнайшвидше і найдоцільніше дійшли до рільного продуцента“. Дальше слідує запевнення про „працю уряду в напрямку покращання експорту збіжа“. Під адресою торгу й промислу сказано коротко також про податкові пільги. Промисл має дістати 50 міл. льомбардового кредиту, на інвестиційно-будівельні цілі піде 475 міліонів зол. (єдині дві конкретні цифри, при чому остання є досить загадкова: звідкіля її уряд візьме, коштом яких бюджетових позицій?!). Уряд натякає, що рахується із зменшеною платничою здібністю громадянства та що „вважаючи конечною річю створення відповідних умов для відбудови оборотового капіталу в господарському житті, буде змагати радше до компресії бюджету, ніж до його повного виконання...“ Однак ця компресія в жадному разі не буде торкатися кредитів, призначених для безробітних. Дальші обіцянки вже просто захоплюючі: уряд буде дбати, щоби подешевів внутрішній кредит, (?!) щоби була легша можливість користання з закордонних кредитів, (?!) буде турбуватися поширенням експортових можливостей (?!) та одночасно охороняти митами конкуренційно слабий промисл... (після торговельного мира з німцями?!). І т. д. і т. д. Але все це буде робити, згідно з початковою заявою, по лінії „принципіяльних тенденцій дотеперішньої господарської політики післятравневих урядів“, а всі податкові блага будуть обертатися „у границях господарських конечностей і бюджетових можливостей...“

Фрази і фрази. Загальники і загальники. Один крок вперед і два назад. Не диво, що цю нібн програму польська преса зустріла надзвичайно холодно і стримано і добачила в ній радше — передвиборчу ластівку, ніж поважний господарський плян. Чи не краще було замісць такого довгого і крученого комунікату проголосити: „кожний громадянин дістане золотий годинник і тисячу долярів — якщо тільки уряд буде мати гроші“. Це булоб коротко і ясно.

І. Кедрин.

Морська конференція.

Лишилися тільки надії на майбутнє вирішення справи.

На цей раз можна сказати, що льондонська морська конференція після 2½ місячних нарад закінчена. Протягом цього часу заінтересовані держави переконались, що добитись загальної згоди в справі морських роззброєнь є річю неможливою. Делеґації деяких держав не виявили великого бажання щодо роззброєння. Треба сказати більше, бо в той час, як у Льондоні радила конференція, в Італії, Франції та Японії спущено на воду кілька нових модерних кружляків.

Ще з самого початку деякі делеґації хотіли делікатно розбити конференцію, тому й доказували її недоцільність, бачучи для неї ріжні перешкоди. Мовляв, німецька фльота дуже маленька, але модерна і високої воєнної якости, отже треба найти якийсь інший критерій для вирішення справи роззброєння. По-друге більшовики мають велику фльоту, але роззброюватись не думають і участи в конференції не беруть і т. п. Одначе великі старання Мекдональда та делеґації Злуч. Держав довели таки до того, що конференцію вдалось сяк-так закінчити.

На конференції доказано, що німецька фльота більш комерційна ніж військова і крім того чисельно вона дуже слаба. А щодо СРСР., то на погляд великих морських техніків фльота СРСР. не уявляє з себе якоїсь військової вартости і таким чином це не може бути перешкодою до порозуміння між пятьма державами (Анґлією, Злуч. Державами, Японією, Францією й Італією).

Домагання Італії і неуступчивість Франції рішили долю конференції. Дійшли до згоди лише Анґлія, Злуч. Держави і Японія, а Франції й Італії конференція висловила побажання порозумітися в переговорах звичайним дипльоматичним шляхом. Французька преса обвинувачує італійців за їх „нечувані“ домагання порівнатися з фльотою французькою, а італійська й англійська пятнують мілітаристичні настрої французів. Отже вина за неуспіх конференції паде на Францію і лише зручні маневри французької дипльоматії спасли Францію від загального обвинувачення.

Порозумілись Анґлія, Злуч. Держави і Японія на таких умовах: кружляків, озброєних у 8-пусові гармати, може мати Анґлія 146.000 тон, Злуч. Держави 180.000 тон, Японія 108.000 тон. Кружляків, озброєних у 6-пусові гармати: Анґлія 192.000 тон, Злуч. Держави 143.000 тон, Японія 100.450 тон. Дреднавти: Анґлія 150.000 тон, Злуч. Держави 150.000 тон, Японія 105.000 тон. Підводні човни — для кожної держави 52.7000 тон. (Як бачимо, ліквідувати підводні човни не вдалось).

Але навіть така згода дає поважні позитивні наслідки для Анґлії. Лише припинення будівлі 10 великих дреднавтів (котрі мали би бути закінчені в 1936 році згідно з вашингтонським договором) приспорює Анґлії 25 до 30 міліонів фунтів штерлінґів, не кажучи вже про великанські видатки на їх утримання.

Зробивши підсумки цієї конференції, можна сказати, що нічого закінченого в ній нема, а є лише надії на майбутнє краще вирішення справи морських роззброєнь.

Я. О.

Російський монархістичний труп оживає.

Анґлійська преса повідомляє, що російські монархістичні організації в Льондоні видали комунікат, в якому закликають усіх б. царських старшин і вояків зголошуватись до реєстрації. Мається на меті утворити армію еміґрантів, якої головна мета відбудова монархістичної Росії. Монархісти еміґранти надіються у недалекій будуччині розпочати збройну акцію проти СРСР.

Арештували президента інд. нац. конґресу.

Анґлійська поліція арештувала одного з головних провідників національного індійського руху Джоваґа Арлая Негру. Негру є президентом заг.-індійського національного конгресу. Його засудили на 6 місяців вязниці. Коли на збіжевих базарах кілька хвиль після того довідалися про арештування Негру, здержали там усяку працю. Нац. конгрес. постановив проголосити день жалоби.

Єгипет також будиться.

З Льондону повідомляють, що єгипетська делеґація вручила англійському урядові меморіял, в якому Єгипет домагається відкликання англійського війська зі Судану та назначення іншого єгипетського губернатора. Цим губернатором мав би бути єгиптянин.

Серед україн. малярів у Парижі.

(Лист з Парижа.)

I.

В той час, як визначніші чужоземні ґазети и журнали щораз частіше забирають слово про наших малярів у Парижі та з признанням підчеркують вагу їхніх здобутків на полі мистецької культури, — у нас в цьому відношенні робиться дуже мало. Тому може не від речі буде час до часу подавати ширшим колам українського громадянства відомости про енерґійні змагання та нові досягнення невеличкої групи молодих людей, які задивлені у далекий обрій свого ідеалу, неодного відреклися і відрікаються в житті, щоб лишень іти за голосом свого покликання.

Українські малярі в Парижі — як може дехто помилково думає — це не початкуючі адепти мистецтва, що ріжними манівцями блукають, шукаючи за змістом і формою для своєї праці і ще за мало мають відваги, аби рішитись на певну дорогу. Ні, це вже самостійні працьовники-артисти, що по витревалих студіях прислухалися вже до свого внутрішнього „я“ та оформували свою власну індивідуальність; це вже артисти, що сміливим і виміреним кроком ідуть по вибраному шляху; це артисти, дорібок яких уже поважний і є тріваким вкладом у скарбницю української мистецької культури.

Правда, сіра буденщина еміґрантських обставин та безперервна боротьба за насущний чимало забирають їм сил і не позволяють дійти до того розмаху, що його з певністю вони собі бажають. Одначе не зважаючи на те, вони дальшою завзятою працею над поглибленням малярського знання, частою участю в ріжних мистецьких виставках та сальонах, а нерідко і своїми окремішніми виставками здобувають поволі признання й похвали і як не сьогодні, то в найближчому часі займуть певно своє місце серед мистецького круга столиці світа — Парижа.

II.

Недавня виставка, в якій за запрошенням брали участь українські малярі *Микола Глущенко* та *Василь Перебийніс*, відбулася в днях від 5-го до 16-го січня ц. р. в ґалерії „Зак“ (Place Saint-Germain des Prés). Що виставка сама по собі — її влаштовував кружок чужосторонніх артистів-малярів у Парижі — була цікава й великоевропейського характеру, вказує на це хочби й цей факт, що в день вернісажу дві немалі салі ґалерії ледви містили зацікавлених відвідувачів, між якими не бракувало й таких знаменитостей, якими є французькі критики мистецтва: Ґотьє, Фельз, Фоска та інші.

Неможливо говорити на цьому місці про кожнього учасника вистави окремо, вистане підкреслити лише те, що імена таких учасників цієї виставки, як Анненкова, Гончарової, Ляріонова та Пуні ще до часу світової війни були добре відомі в Петербурзі.

Микола Глущенко та Василь Перебийніс — два безперечно найчільніші малярі серед українських артистів у Парижі — прийшли на виставку з пятьма працями. Перший з них з двома пейсажами з Провансу й „Nue“, другий — з „Nature morte“.

III.

Як відомо, Микола Глущенко, що найбільш з усіх працює і виставляє (репродукції його малюнків можна стрінути майже в усіх франц. мистецьких журналах), зачав свою малярську працю в Берліні. Переїхавши з Німеччини до Франції, запізнається тут з сучасним французьким мистецтвом і вивчає французьку малярську культуру. Його шістьлітній побут у Парижі й безупинна праця над собою довели до того, що він зовсім зливається з французькими малярами в одне ціле, а технічне виконання його рисунків і малюнків ні трохи не уступає Фрієзові. В його пейсажах, у яких найкраще виказується цілковите присвоєння франц. малярської культури й незвичайне вміння орудувати рукою, відмічається на першому місці глибока лірика й тонка вутливість (sensibilité). Такі мистецькі журнали, як „L' art vivant“, „Crapouillot“ та „New-York Herald“ зараховують Глущенка до кращих сучасних франц. пейсажистів. У цьому сказано хіба багато.

Третя Глущенкова праця на виставці — це образ „Nue“, що в композиційному розумінні дуже сміливий по своїй простоті та гармонії барв. Домінують тут три головні тони: жовте тіло жінки, отомана, на якій воно спочиває і тло — килим на стіні. Деталів у цьому нема майже жадних — цілість допроваджена до перфекції і ці три теплі тони зливаються в один гармонійний і заокруглений образ.

IV.

Василь Перебийніс, якого праці зробили йому вже імя в Парижі, вступив на малярський шлях ще в Києві, де був одним з перших учнів Мистецької Академії. Кількалітні студії відтак у краківській Академії Мистецтва не заспокоїли його внутрішнього голоду і він, гнаний ним, пускається у світ, аби по тяжких зусиллях і намаганнях дійти до остаточної мети і — знайти себе. Та якщо Перебийніс по ріжних Академіях, по всяких поїздках по Італії та Австрії і по довгих студіях у ріжних музеях і ґалеріях мистецтва ще прислуховувався до себе, шукав і вивчував себе в малярській культурі, слідкував пильно за розвитком малярства і ще не міг позбутися впливів (Шарден, Курбе, Дерен і Сезан) — то в останніх своїх виставках він станув уже твердо на ґрунті свого власного малярства та виявив недвозначно свою індивідуальність.

Що впадає живо в очі з його малюнків — це його незвичайна майстерність у володінні пензлем та велике знання сучасної малярської техніки. Його два „Nature morte“, що їх він виставив, є найкращим доказом того (фактура образу; зелена ґама — дуже тяжка для маляра і т. д.). Величезна охапка зелені листя і між ними три хризантеми в першому образі, такі свіжі, правдиві й живі, начеб фарба, що її наложено вміло на полотно, капала і спливала. З такою самою силою і технікою намальований і другий образ — яблука в плетеному кошику, де перше місце займають зелена барва й червоні охри.

V.

Критичний мистецький світ, який і передше говорив уже нераз із симпатією про українських малярів у Парижі, і на цей раз поставився до праць двох найчільніших зпоміж них з великим зацікавленням та увагою.

Тому не завадилоб, щоби й українське громадянство в Галичині зацікавилося більше життям і творчістю наших артистів у Парижі і хоч таким чином додавало їм охоти й сил на чужині до дальших творчих змагань на полі мистецтва.

А на це вони безумовно заслуговують!

М. С-ни.

Розстріли в Китаю.

Підчас останньої боротьби між військом збунтованих генералів та нанкінським урядом попало в полон кількадесять німецьких старшин та старшин б. царської армії. З наказу головного командування китайської армії, всіх цих полонених розстріляно без суду.

Коли хочемо, щоби наш одинокий щоденник мав вигляд великих щоденників західних народів, то д а й м о йому те, що дають своїм щоденникам народи Заходу, багато дійсних і точних передплатників.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Оживитель буденщини.

(У 125-ліття уродин Андерсена.)

3. Його фільософія.

Невже-ж автор діточих казок має свою фільософію? Ніякий фільософ не мусить мати такої ясної й послідовної фільософії, як байкописець. Але як погодити це з поезією? Ніякий рід літератури не стоїть так близько до лірики, як казка. А мало є більше ліричних байкописців від Андерсена.

Факт, що в казці автор скриває свої особисті переживання за символами, а лірик передає їх безпосередньо — чисто формальна ріжниця. По суті оба ці роди незвичайно близько споріднені тим, що їхній матеріял незвязаний з ніяким середовищем, незалежний від реальних умовностей, а сюжети, так сказати: вічні, вічно ті самі. Ліричному поетові досить одного настрою; його серце в зустрічі з хмарою чи промайнулою статтю на вулиці оповідає власну історію.

Один із найориґінальніших англійських письменників Д. К. Честертон у найкращій своїй книжці „Ортодоксія“, що є викладом його фільософії, дає найкращу відповідь, у чому вся привабливість казки. Він каже, що ідеалом сучасного життя це сполука якнайбільше непередбачених можливостей: пригод, переживань при одночаснім почуванні своєї безпеки. В Андерсені находимо незвичайно сильну сполуку туги за мінливою низкою мандрівних вражінь і любови домашнього захисту.

Андерсен, як кожний справжній ліричний поет, має глибшу вражливість, віж світогляд. Світогляд є для нього ліхтаркою, що остерігає його перед небезпечними місцями — трясовиною, в якій він може втратити під ногами твердий ґрунт. Світогляд лірика, що здебільша є наївним поглядом на світ, каже йому в першій мірі стерегтись — фільософії.

Правда, що на наївнім щаблі думання читачів світоглядом і фільософією стає кожна провідна думка. Якби такі провідні думки, передавані як „зміст“ твору в школах, зясовували чимнебудь вартість цього твору, то чим ріжнились би два автори: автор оповідання для шкільної читанки про неслухняну дитину і Андерсен, що прибрав той самий сюжет у казку?

Немилосерно ясний критичний ум Брандеса, що мав усі дані на те, щоб краще розуміти Андерсена як чужинні критики, у своїй студії про нього почував себе менше свобідним, ніж у студіях про найскладніших, найтяжчих письменників-містиків і фільософів. Він не може забути про великі промахи Анд. в інших родах його творчости, про його непослідовности в описі звірят, що думають інколи абстрактами, про його манірну, не завсіди мистецьку прову. І великий критик мусить робити великі зусилля, щоб доказати, чому Андерсен при всіх своїх недостачах фільософічної освіти та наївної уяви — ґеніяльний.

Брандес каже, що краса і сила казки в тому, що ми стежимо за ріжноманітними і сміливими порухами її уяви серед точно означених меж, поза які вона не сміє вийти. Та які це межі? Ніхто в нас не знає про них у світі ґеніяльного поета, який невпинно їх поширює і ніколи не попадає в чужий, де почуває себе непевно.

Найбільшим чаром Андерсенівських казок є безпретенсіональна легкість і скромність, вільна від усякого намагання, щоби сказати щось розумною, повчаючою. Одною із тайн казки є почування, що ми не потрібуємо питати: чи описувані пригоди є вірні і куди вони ведуть.

Цим пояснюється величезна перевага народніх казок над літературними. Народня уява не йде по лінії заздалегідь принятої моралі; вона залюбки блукає, зупиняючись по дорозі, що є завсіди цікавіша в творі від точки причалу. Андерсен мав ту дивну безжурність народньої й діточої уяви.

Нарід і діти є по суті оптимістами: вірять у стовпи, що підпирають небо і в ліхтарні, що ведуть до тих стовпів. Але вони залюбки плачуть, зітхають, жартують, — мішають сміх і сльози не відчуваючи ніякої суперечности у переході від одного почування в друге. Не інакшим є Андерсен.

У його казках найдете неодну гостру сатиру на бюрократію, на чванькувату порожнечу, на механізацію життя. Вони написані з такою легкою іронією, на яку не кожний усилі спромогтись після найдовших життєвих досвідів, що навчили його вибачати „єдиний смертельний гріх людей“, по словам Уайльда, другого майстра казки — глупоту.

Люди, що хотять бути конче „чимсь“, сильно-означнеими, гостро зарисованими, твердими, непохитними, — що хотять мати якусь невхибно доцільну мету — найбільше нагадують мертві предмети. Ніхто не сумнівається щодо призначення голки або ковнірця; і ніяка людина не всилі виконувати своєї ролі з такою точно-означеною хосенністю та неохибною послідовністю, як саме вони.

Всі доцільности нашого життя та всі світогляди нарушує одна небезпечна прикмета: уява. Тільки завдяки ній ми бачимо в очах нашої „вибраної“ зорі або блакит, а в нововідкритій думці новий шлях життя. У ніякій царині творчости уява не має таких великих прав, як у казці. Той, що хопив її золотоволосу гриву і пірвав нас зі собою є великим чарівником.

А чарівна подорож — краща від найкращої фільософії.

Наші нові добутки у фаховому шкільництві.

Нарід живе життям як матеріяльним так і духовим. Щоби піддримати те життя, мусить він заспокоювати свої матеріяльні потреби, які в міру поступу цивілізації безнастанно ростуть. До заспокоєння тих потреб конечні всякі продукти, якість і вигляд, котрих мусять стояти на такім високім рівні цивілізації, як цього її поступ вимагає, а яких головним джерелом розвою є організована праця. Тому перед працею, яка є основою ініціятиви й творчости, ладу й поступу хилить голови з належною пошаною кожний, хто хоче добра своїй суспільности. Зпоміж численних ділянок праці під цю пору висуваються на перше місце такі ділянки, які вимагають господарської і фахово практичної підготовки, а які здобувають собі тепер рівно почесне місце як ті, що вимагають підготовки вищих університетських шкіл.

Причиною цього є удосконалення відповідного фахового середнього шкільництва, яке дає змогу практикувати фах як мистецтво. Слід згадати високі фахові школи у Варшаві й вищі за границею, у Парижі, Льондоні і т. п. Є це проявом нинішнього духа часу й обставин, а зрозуміння для цього у суспільности вже є, чого доказом велика фреквенція у фахових школах середнього типу в Польщі. З цілої низки таких шкіл заслугують на увагу жіночі фахові школи середнього типу — тим більше, що економічна кріза кинула жінку в тяжку боротьбу з життям, з якої, щоби вийти побідно, треба з умінням опанувати передовсім ті ділянки життя, які їй підходять. Одну з таких середніх шкіл— покищо з відділом кравецьким і шиття білля, зорганізували СС. Василіянки перед двома роками. Школа ця, яка користає вже сьогодні з прав державних шкіл, під оглядом теоритичної науки відповідає 4, 5, 6 кл. середніх загальнообразуючих шкіл. Крім загально-освітніх предметів, як українське, польське, чужі мови, костюмольоґія, хемія життя, гігієна і т. п. з практичних предметів учать там шиття білля і кравецтва, ручних робіт, декораційних рисунків, писання на машині, промислової калькуляції, книговодства і господарства, а в міру зросту мають отвиратися й дальші відділи як модярський, коронкарський і т. п.

Школа ця дає велике теоритичне і практичне фахове образування, а передовсім вироблений і на науковій основі опертий естетичний смак, що у фаховому знанні грає першорядну ролю. Три роки такої науки дає змогу панночкам заняти відповідне, добре ситуоване й почесне місце серед працюючої суспільности, дає змогу набути практичного знання заряджувати своїм власним добром і домом, такого конечного навіть для найбільше освіченої жінки і дає відповідну потрібну підготовку до дальших студій у тому напрямі. До фахової школи середнього типу приймається учениць, що покінчили 7. клясу виділ., або 3-тю гімназійну.

Є це одинока такого типу школа у нас, якої вартість повинна оцінити у першій мірі наша суспільність, що чейже не може замикати очей на обставини, при яких годі нам вже лишатися позаду, коли не хочемо загубитися у світі.

С. Д.

Вісти з „Рідної Школи“.

I. Для узгіднення виховної і педаґоґічної діяльности вчительства народніх шкіл „Рідної Школи“, для обговорення деяких теоретичних і практичних справ та для вирішення деяких злободневних питань, відбувалися час до часу вчительські конференції всього народнього вчительства „Рідної Школи“. Така конференція мала відбутися і 12. квітня 1930 р. Одначе Головна Управа мусіла її відкликати, бо міністерство залізниць рішенням з 29. березня 1930 року ч. III—1—4085/30 відмовило звичаєвої знижки цін на залізничі білети, мотивуючи відмову тим, що ця конференція „не належить до категорії тих зїздів, для яких особова тарифа передбачує полекші переїзду“. Повних коштів переїзду вчительства до Львова „Рідна Школа“ тепер не всилі виплатити. Така конференція відбудеться пізніше.

II. Службова прагматика для вчительства „Рідної Школи“ всіх родів її шкіл розглядається саме з правничого боку для узгіднення її постанов з новими державними законами. До кінця травня вона повинна прийти під ухвалу повної Головної Управи.

III. Дня 11. квітня ц. р. відкрито у Львові в будинку „Рідної Школи“ при вул. Мохнацького 12 курс для провідниць „діточих садків“. Ті, що хотіли б стати провідницями, можуть негайно зголоситися додатково. Кошти удержання покривають самі учасниці.

IV. Для вислову пошани до діяльности б. свого інспектора народніх шкіл і вчительських семинарій, бл. п. Омеляна Поповича, взяла Головна Управа участь у його похоронах, що відбулися в Заліщиках, через свого окремого відпоручника, який виголосив прощальну промову.

V. Для переведення формальної зміни статуту скликано Надзвич. Загальний Збір „Рідної Школи“ на четвер 22. травня ц. р. на 9. год. рано до салі Ремісничої Палати при Стрілецькій площі 8. у Львові.

Виконуючи ухвали попередніх Загальних Зїздів, виготовила Головна Управа проект зміни дотеперішнього статуту. В проекті узгляднено деякі недомагання та пропуски дотеперішнього статуту, які видвигало саме життя. Узглядненo також побажання Зїздів, розділюючи владу в Товаристві на виконавчу „Дирекцію“ й надзірну „Головну Управу“. — Проект розіслано всім делегатам Кружків „Рідної Школи“ й українській пресі до розгляду.

VI. Дня 1. червня ц. р. відбудеться у Львові традиційне „Свято Молоді „Рідної Школи“. Тому, що на всі догідні літні речинці площа „Сокола-Батька“ була занята, то з признанням треба піднести, що „Сокіл-Батько“, оцінюючи як слід значіння „Рідної Школи“ відступив на це свято дуже догідний день, призначений передтим для його власного ужитку.

VII. Задля переведення звичаєвої складки на „Рідну Школу“ з нагоди Великодня, розіслано правильники та традиційну відозву „Рідної Школи“. Треба надіятися, що в кожній громаді найдеться установа чи громадянин, які причиняться до видатности складки.

Головна Управа „Рідної Школи“.

В справі дорогових оплат від ерекціональних грунтів.

Як доповнення до статті „Справа дорогових оплат духовенства“, поміщеної в передостаннім числі „Діла“ подаємо сьогодні допис із кругів нашого духовенства.

„Проти наложених дорогових оплат від ерекціональних грунтів внесено ще в липні 1929 р. через повітовий виділ відклик до воєвідського уряду в Тернополі, який досі не дав жадної відповіди. Цей відклик мотивовано згідно із вказівками „Архиепархіяльних Відомостей“ і „Ниви“. В перших днях серпня 1929 р. „Ілюстровани Курер Цодзенни“ з Кракова повідомляв, що на підставі розпорядку міністерства внутр. справ із 3. VIII. 1929. римо-кат. приходства є звільнені від дорогових оплат, тому, що § 83. громадського закону з 1866 року не скасований, а на його місце не видано закону згідно з конкордатом.

На підставі інформацій „Архиепархіяльних Відомостей“ і „Ниви“ підписаний подав до повітового виділу в Скалаті просьбу, щоби здержано всякі примусові стягання дорогових доплат, доки не появиться рішення адміністративного трибуналу, на який можна би відкликатися, якщо воєвідство відкине відклики священиків. Повітовий виділ відповів, що на це виділ не має уповажнення вищої влади, а воєвідський уряд у Тернополі зарядив розпорядком ч. 370/30 СМ. 20. лютого 1930, що повітові виділи є уповноважені до дальшого виміру дорогових оплат від приходств. З поінформованих кол звертають увагу, що досі невідомий автентичний текст розпорядку міністерства внутр. справ із 3. VIII. 1929. Рекурс пароха в Буцневі коло Тернополя, внесений через адвокатську канцелярію д-ра Стахевича, в адміністративнім трибуналі нерішений. Із львівського воєвідства інформують, що вже по 3. VIII. 1929. в цій справі було кілька нарад міністерства, на яких рішено, що звільнення священиків від додатків, яке їм прислуговує на підставі § 83. громадських законів із 12. VIII. 1866. не відноситься до „спеціяльних дорогових оплат в користь самоурядувань, які не є комунальними додатками від державних податків, ані окремими додатками, але одноразовими оплатами для покриття бюджетового дефіциту з приводу дорогових видатків (закон 10. XII. 1920. про будову й утримання публичних доріг); закон цей не передбачує звільнення духовенства від таких оплат“.

Дня 4. XII. 1929. адвокат д-р Окуневський був помістив пояснення закону із 3. VIII. 1929, з якого виходить, що на випадок відкинення відкликів воєвідством, треба вносити рекурс через адвокатські канцелярії до адміністративного трибуналу, щоби мати міродатне оречення раз на завжди. Хто виграв би справу в трибуналі, зволить подати текст оречення в часописах до відома інтересованих.

о. Й. Ганк.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Відгуки дня.

Правильна розвязка.

Свого часу появилась була розвідка польського вченого, здається духовника з Познанщини, в якій він доказував, що галицькі українці це ніщо інше, тільки трохи попсуті поляки. Признаюся, я тоді обурювався на ці ревеляції і вважав їх одним з транспортів „сімох мішків гречаної вовни“, які так часто приходять до нас із заходу від поляків і зі сходу від москалів.

Але показується, що в розвідці вченого не тільки є якась доля правди, але все правдиве від початку до кінця.

Вже давніше мав я нагоду запримітити, що нашому братові польська мова, як рідна. Вчиться її швидко, а виговорює ідеально. Кожний наш інтеліґент, як скаже нпр. „вувчас“, „прауда“, то аж серце радується. Зараз чути, що наш язик здавна наломаний до своєрідних рисок польської мови. Так і видно, що кілька літ праці, а галицький воляпік зникне з лиця землі.

Скаже хтось: Не штука інтеліґентові навчитися правильної мови і вимови, але як буде з селянином?! Отже з селянином так само, а може й лекше. Маю нагоду чути польську мову в устах наших селян і вона зовсім не гірша від мови наших інтеліґетів. Ще один доказ на те, як нам легко вернути там, де нас заганяє вчений етнольоґ і лінґвіст із Познанщини.

Передімною оригінальний документ:

„Swiadectwo
Zes trony urzendu gmin nego Garba nuwki poswiadcza urzond gmina Garbanuwka że juzef Dukat malat 19 i od urodzenia Jest ułomnow kalikow narency i nogi Ktury majontkunie posiada zadnego ani chalupki ani skie Bki pola inima zadnego Otrymania imaszcze Bidnoho Ojca ktury ma 66 lat ityż jest Kalikow Bo upad zdachu na gumno, rozbiłsi całkom pszependziłsi iniemaju zadnego Otrymania i już zasłoguje nabidny Jał mużny idobrych ludzi

Zwierchnosć
gmina Garba nuwka
Naczelnikgminy
Sokera“

Яка шкода, що вчений з Познанщини не мав під рукою такого документу. З нього видно як на долоні, що тільки трохи доброї волі, а певно перестанемо себе дурити українським, білохорватським, чи ґалійським походженням, а погодимось на єдино правильну розвязку своєї національної загадки.

Тоді національна проблема в Галичині не представлятиме ніяких труднощів у розвязці (жиди за той час змінять обряд і вимову букви „р“), а бодай одна з держав виконає свої меншостеві зобовязання.

Галактіон Чіпка.

Жінки у світовій політиці.

Міжнародній парлямент, в якому під теперішню хвилю вирішується, коли не фактично, то бодай формально, всякі проблеми світової політики — це Союз Народів.

Основною хибою цієї міжнародньої установи є те, що по суті вона є фактично союзом держав, а не народів. І хоч історичні події післявоєнних років йдуть нестримною ходою, не зважаючи на цього політичного керманича, яким повинен бути Союз Народів — то всеж таки багато важних політичних проблем та взаїмовідносин поодиноких держав вирішується таки у Союзі Народів.

На останніх його зборах взяло участь 53 представників поодиноких держав, а були це визначні державні мужі, переважно міністри поодиноких урядів. Темою нарад тих зборів були важні політичні справи, а між іншим і пакт Келльоґа, справа морських договорів, охорона національних меншостей та інші. На тих зборах поставив Бріян справу створення федерації держав Европи т. зв. Паневропи, бажаючи, щоби всі держави, що входять до Союзу Народів розглянули як слід цю справу і вирішили її вже на слідуючих зборах Союзу.

У тій всесвітній політичній організації, де заступлені (репрезентовані) є держави не тільки Европи, але й інших частин світу — находиться розмірно не мале число жінок-делегаток поодиноких держав.

Це величезний крок вперід на полі політичних змагань жіноцтва, крок, який виказує в

зрактиці, що жінка доросла вже не тільки до рівнорядности з мущиною на полі освітньої, громадянської, але й політичної праці і може поруч найвидатніших політиків світу займати величі і відповідальні політичні становища.

Жінки, які працюють у Союзі Народів — це переважно найвизначніші суспільні та громадянські діячки даного народу, з великим інтелідентом, непересічними громадянськими прикмеитами, — переважно члени парляментів. Вони працюють разом з іншими представниками держав у ріжних комісіях, як політичній, економічній, в комісії для загального розброєння, охорони політичних вязнів і т. п., де є дуже активними членами.

До англійської делегації до Ліги Націй входить дві дуже визначні англійські суспільні діячки, а саме Mrs Swanwick яка є членом політичної комісії і Mrs Mary Hamilton — в економічній комісії.

Канада вислала до Союзу Народів члена свого парляменту Miss Agnes Mac Phail, незвичайно спосібну, молоду, енергійну жінку, знамениту ораторку, знану нам особисто з конгресів Міжнародньої Ліги Миру і Свободи, де вона грає теж визначну ролю. — Членом делегації данської є Miss Henni Forchpammer, Мадярщини графиня Apponyi, Норвегії п-ні Ingeborg Aas, Румунії п-ні Helene Vacarescu, Литви п-ні C. Cuirlioniene, з Австралії Mrs Roberte Jull та інші.

Крім вище згаданих — до румунської делегації приділено княгиню *Олександру Кантакузине*, як знатока-дорадника для справ румунських. Більша частина вище поданих делегаток є активними членами Міжнародньої Ліги Миру і Свободи і через них Міжнар. Ліга має безпосередній вплив і звязок зі Союзом Народів.

Допущення жінок до найвищих політичних станов світу — це один з найбільших здобутків двацятого століття, це рекорд, який осягнули жінки в такому короткому часі своєї боротьби за повну рівноправність.

Побажаним булоб, аби і ті народи, які не важили ще досі допускати жінок до визначних і відповідальних політичних та громадянських становищ, а в тім і ми, пішли за прикладом інших держав чи народів і не тільки в гарних словах, але й у практичному суспільному житті допускали відповідно підготованих жінок до важних політичних, економічних і загально громадянських установ.

Бляика Баранова.

Мін. Квятковський віцепремієром.

Керовник мін-ства промислу та торговлі Квятковський виїхав на 14-денну відпустку до Югославії. Після повороту буде іменований віцепремієром. До нього належатимуть усі господарські справи. Ендецька преса додає до того замітку: „Так п. Славек робив би політику а п. Квятковський — економію. Така гра в чотири руки рідко вдається в держ. політиці, бо політика вимагає одної голови й одної думки".

Додаткові вибори в травні.

Додаткові вибори в округах, в яких Найв Суд уневажнив головні вибори, визначені в таких речинцях: Вибори до сойму в 57-ій виб. окрузі *Луцьк* дня 18. травня, а до сенату в тій самій окрузі Ліда 25-го травня, а в 33-ій окрузі Ґнезно крузі Ліда 25го травня, а в 33ій окрузі Ґнезно 1. червня. Вибори в округах Свенціни та *Ковель* будуть визначені мабуть на половину липня.

Найвищий Суд розглядатиме виборчі протести ще в квітні та травні.

Цепелін в Еспанії.

Повітряний корабель „Цепелін" відлетів 15 квітня до Еспанії.

Амнестія в Еспанії.

Ґен. Беренґуер сказав, що король підписав декрет про політичну амнестію.

Сніг у Швайцарії.

На території Альп у цілій Швайцарії паде ще великий сніг.

Пожежі.

У Семерівці (пов. Яворів) вибухла пожежа в хаті Ілька Кохмана. Наслідком вітру огонь перекинувся на сусідні господарства. Згоріло 8 мешкальних домів, 12 стоділ і 8 стаймів із мертвим інвентарем. Шкоди є 300 тис. зол.

У Лікаті (Сицилія) вибухла пожежа в кіні, коли саля була повна публики, а між нею багато дітей. Згинуло 15 людей, а кількох було ранених, між ними троє дітей. Причини пожежі не устійнили.

Оголошення до святочного числа „Діла"

яке вийде в значно збільшенім обемі і накладі в суботу дня 19. квітня ц. р. приймає Адміністрація „Діла" від нинішнього дня, найпізніше до четверга 17. квітня до год. 13.

Процес „Спілки Визволення України".

Радіозвідомлення із 14. IV. 1930 р.

Дня 14. ц. м. вечером вдалось почути промову оборонця Гермайзого, Вознесенської. Вона намагалась доказати, що національний визвольний рух все був глибоко народній, опирався на народні маси.

Вознесенська широко обговорила ролю кооперації у розвитку національного руху на Україні, та доказувала, що члени СВУ бачили в кооперативнім русі чинник, що веде народні маси, бідні малоземельні та безземельні елементи до кращої долі, тому СВУ опиралась на кооперації та старалась її опанувати.

Оборонець спиняється на долі кооперативного руху перед революцією, за Центральної Ради, Директорії і Радянської влади і підкреслює, що члени СВУ, працюючи над розвитком кооперації, працювали над розвитком соціялізму, а не капіталізму, бож кооперація, це шлях до соціялізму, як це кажуть і комуністи.

Вознесенська говорить промову гарною, чистою українською мовою.

Буревій в Югославії.

Із Загребу повідомляють, що нагальний бурелій лютував в околиці міста 10 хвиль і заподіяв великі шкоди. В селах Яворе та Ціборі вихор зірвав усі кровлі. Згинув один селянин, двох було ранених. Буревій був такий сильний, що в однім селі схопив селянина разом із коровою та ніс їх понад землю на просторі 30 метрів.

Гінденбурґ підписав аґрарні закони.

Президент Гінденбурґ підписав приняті державною радою податкові й аґрарні закони, що їх райхстаґ ухвалив дня 14. квітня.

Касація від присуду в справі Уліца.

Прокуратор при апеляційнім суді заповів, що внесе касацію від присуду апеляційного суду з дня 12. квітня, який увільняє От Уліца від вини та кари.

Виборчий бльок Центроліву?

Резолюція Стр. Хлопського та Пяста.

У соймі відбувалися наради польських селянських партій Пяста, Визволеня та Строннíцтва Хлопского. Кажуть, що ті наради присвячені були справі створення спільного селянського фронту в звязи з чутками про нові вибори до сойму. Пяст заявився одноголосно за злукою всіх сел. партій. Такесаме становище заняло Стр. Хлопське. Лише Визволеня висловило думку, що треба старатися не лише злучити сел. партії, а й цілий Центролів в один виборчий бльок.

Пополудні 15. квітня в льокалі „Визволеня" зібралися члени Стр. Хлопского та Пяста. Збори отворив віцемарш. Руґ. Він згадав про тяжке господарське положення Польщі. Треба зібрати всі сили, щоби для ратування села створити одноцілий сел. фронт. Вкінці віцемарш. Руґ предложив ухвалити резолюцію, що висловлює думку злучених трох партій Визволеня, Стр. Хлопского і Пяста. Резолюція стверджує, що дрібне селянство скочується на дно упадку, країна переживає страшну госп. крізу, всі угинаються від тяжких податків. Сойм і послів за намагану контролю обиджують і обріхують. Тому парл. партії згаданих партій постановляють узгіднити своє поступовання в соймі та краю для створення спільного нар. фронту задля оборони загрожених госп. інтересів і політичних справ селян. На всі зазіхання для відбирання чи обмежування прав народу насильством чи фальшуванням нар. волі, село буде готове до одностайного та рішучого відпору. Резолюцію приняли.

У Замку й Бельведері

радили над розвязанням сойму.

У Замку і в Бельведері прем. Славек реферував про положення. В політичних колах кажуть, що ті наради торкалися теж справи евент. розвязання сойму та розписання нових виборів.

Кара смерти за шпіонажу в Англії.

Палата льордів привернула 44 голосами проти 12 уступ біллю про військо, що передбачує кару смерти за шпіонажу та дезерцію. Палата громад скасувала була цей уступ.

Три розпорядки Сталіна.

Уряд СРСР оголосив три розпорядки в справі земельної політики та відношення до селянства. Перший розпорядок забороняє якінебудь обмеження індивідуальних господарств і приказує льокальній владі помагати селянам, що мають індивідуальне господарство. Розпорядок цей касує теж приписи, що обмежували права селян розпоряджатися плодами своєї землі. Другий розпорядок торкається індивідуальних господарств, за виїмкою тих, що користуються наємною працею, признає їм усякі податкові пільги, які признавано досі лише колективним господарствам. Третій розпорядок обмежує права рільних колективів розпоряджатися працею та зарібками селян, що належать до колективу.

Розпорядки ті появилися одного дня й роблять враження відвороту більшовицького уряду від дотеперішньої колект. політики.

Бурливий день жалоби в Індії.

Оголошена на 15. квітня Ґандієм заг. жалоба з приводу арештування президента всеіндійського конґресу, Негру, та президента Калькути Сенґути у Калькуті прибрала бурливий характер. На вулицях приходило до сутичок із анґл. поліцією, що обсадила важніші будинки. Вулицями їздять панц. авта зі скорострілами. Індійці уставили проти курсуючих трамваїв барикади з каміння та бельок і підпалили кілька трамваїв. Пожежну сторожу, що гасила трамваї, обкидали камінням. Одного сторожа вбили, а кількох тяжко зранили. У сутичні з товпою ранених було 7 анґл. офіцерів, двох із них смертельно. До шпиталів відвезли 19 полісменів. Скільки індійців убито або ранено, не відомо бо вони забирають своїх людей до своєї дільниці.

На орґанізаційному фронті.

ХИРІВЩИНА.

Дня 2. IV. ц. р. відбулася в Хирові нарада радних Хирівщини. Нараду відкрив п. Франц Липецький з Хирова, а проводив гром. Копцюх Дмитро з Городович. Про наше політичне положення та про громадську самоуправу говорив о. сен. Юліян Татомир. У дискусії забирали голос: Козик, війт з Поляни, Ф. Федорович з Хирова, М. Заньків з Сушиці Малої та інші радні. Одноголосно ухвалено резолюції, в яких висказувано довіря Українській Парл. Репрезентації, подяку о. сен. Татомирові за енергійну й видатну громадську працю в старосамбірському повіті та запротестовано проти червоного терору на Вел. Україні.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960.** 238 59—?

— **Редакційні вісти.** З днем 16. квітня ц. р. став членом нашої редакції п. Ів. Кедрин-Рудницький, дотеперішній наш варшавський кореспондент. В нинішньому числі містимо вже останню його кореспонденцію з Варшави.

— **Дві театральні вистави українських артистів.** Наші визначні артисти, згуртовані в „Союзі Українських Артистів" відограють дня 21. квітня ц. р. в год. 3. попол. оперету Артемовського „Запорожець за Дунаєм", а в год. 7.30 вечора песу Чубатого „Воскресення". Участь у виставах беруть пп.: Стадникова, Сорокова, Гірнякова, Залуцька, Шеремета, Залуцький, Гірняк, Ніжанківський, Сорока та інші. Орхестра під батутою п. радн. Купчинського.

—**На карти „Рідної Школи" звільняючі від алькогольних напоїв з нагоди Воскресения Христового** зложили в зол. отсі Вп. Громадяни(ки): д-р Бабій Володимир, зубний лікар — Львів 20, о. Мотюк Василь — Маріямпіль 6, Галібей Михайло — Львів 5, д-р Макарушка Остап — Львів 5, Гучко Марія — Львів 5, Демидюк Сергій — Кобринь на Полісю 5, о. Михайло Кульчицький — Новий Санч 3.50, Салюк Михайло— Львів 2. — Хто слідуючий?

— **Похорони бл. п. д-ра Льва Бачинського** відбудуться в Станиславові в пятницю, дня 18. ц. м., а не в четвер, як це було подано в останнім числі „Діла" на підставі мильних інформацій. В похоронах б. віцепрезидента Української Національної Ради візьмуть участь представники Української Парл. Репрезентації, наших культурних та економічних установ. Похоронні обряди почнуться в 3 год. пополудні на залізничій станції.

— **Хтось поломав хрести на задвірянськім цвинтарі.** Польська преса подає, що невідомі особи зайшли в ночі на цвинтар вояків, які зги-

…куя підчас польсько-української і польсько-большевицької війни та понищили на гробах хрести, поломали таблиці і т. д. Очевидно, польська преса добачує в цьому вину українських поселістів, які начебто в Задвірю дуються по-таким знаки. „Слово Польске" пригадує при цій нагоді, що підчас свята десятиліття відбудовання Польщі в Задвірю українці стягнули зі шкільного будинку червоно-білу хоругов і вкинули в болото та добачує в акті знищення хрестів на цвинтарі новий доказ українського „варварства", хоч признає, що нічим не доказано, хто знищив цвинтар.

—**Процес д-ра Мацьківної.** Дня 23. квітня розпічнеться процес убивниці д-ра Телішевського, д-ра Мацьківної. Розправу проводитиме предсідник Антоневич, обвинувачуватиме прокуратор Сивуляк, боронять д-р Старосольський і д-р Гіртлер. Вступ до судової салі дозволений тільки за білетами, які можна дістати тільки у великодну пятницю в бюрі надрадника Згуральського. Родину покійного д-ра Телішевського заступатиме д-р Глушкевич.

— **Судді Володислав Маєр та Осип Дворжак,** відомі з українських процесів, покидають Львів і виїзджають до Варшави, до найвищого суду.

— **Самовбивство учительки з Долини.** На днях у Відні скочила із III. поверху учителька з Долини Іда Вертгаймерова і згинула на місці. Перед тижнем вона приїхала до віденського лікаря, який сконстантував у неї невиліччиму недугу і це стало причиною самовбивства.

— **Убив свою дочку.** В Парижі арештовано промисловця Бішона, який застрілив свою 6-літну дочку. Він заявив, що дочка була невиліччимо хора і для неї було краще вмерти, як жити.

— **10.000 безробітних помашерує на Вашінгтон.** В Зед. Державах Півн. Америки панує велике безробіття. На знак протесту проти безробіття робітничі організації влаштовують похід 10.000 робітників, які зберуться з ріжних міст та помашерують до Вашингтону і демонструватимуть перед палатою президента.

—**Автомобілеве получення Берлін-Льондон.** Від 15. ц. м. між Берліном і Льондоном курсуватиме великий автобус на шляху Дрезно, Ляйпціг, Нірнберг, Кельн, Діссельдорф, Амстердам, Гага, звідки автобус пливе кораблем до Гарвічу і далі звичайним шляхом до Льондону. Подорож автобусом коштуватиме значно менше, як залізницею.

— **Похорони шведської королевої.** Дня 13. ц. м. у Штокгольмі відбулися похорони шведської королевої Вікторії. В похоронах взяли участь між іншими король і наслідник престола Норвегії, данська королівська пара, президент Фінляндії та кілька німецьких князів.

— **Форд робить інтереси в СРСР.** Дня 14. ц. м. з Варшави виїхала до Москви група інжинірів з фірми Форда. Вони начнуть будувати в Нижнім Новгороді велику фабрику автомобілів, власности Форда.

— **Свято століття незалежности Греції.** Маленька Греція святкує велике свято. Це свято тривати має аж цілий місяць. Кожного дня вулицями Атен переходить дефіляда війська у старинних національних строях, при звуках стародавних, історичних інструментів, що грають ті самі марші, з якими перед 100 роками грецькі добровольці ішли в бій за свободу. Що неділі відбувається ревія повстанчих одностроїв з ріжних діб грецької боротьби за незалежність. Ревія відбувається в олімпійськім стадіоні, у якім що неділі міститься майже 100 тисяч видців. Минулої неділі підчас ревії серед публики задушилось кілька осіб. На національнім святі виступають артисти переодягнені в строї ріжних героїв визвольної боротьби, Кольокотрони, Місуляса, Байрона та інших. З нагоди свята видано окремі поштові значки із портретами провідників грецьких повстань. У всіх церквах цілої Греції відправляються богослуження за грецьких борців, що впали за волю батьківщини.

— **Нове місто на Україні.** Рада народніх комісарів порішила побудувати під Харковом місто „Новий Харків", у якому житиме 130.000 мешканців. Мають будуватись комунальні доми із спільними кухнями, спільними городами і т. д.

— **Торгують жіночим молоком.** У Москві є інститут, у якому плекається немовлят бідних родичів, або підкинених невідомими матерями. У цьому інституті заведено торгівлю жіночим молоком. Матері, які мають забогато молока, або які відлучили своїх дітей, можуть приходити тричі денно до цього інституту, де за молоко платять дуже добре, а потім цей товар продають по 50 копійок за літру, або кормлять дітей в інституті. Деякі жінки заробляють тим чином 900 рублів місячно.

— **Записи Мура для королеви і жінки Каруза.** З Пітсбурга повідомляють, що в заповіді Олександра П. Мура, котрий помер у Варшаві, є записи для еспанської королеви і для вдови по славнім співаку Карузі. Мур був у Мадриді два роки амбасадором і там бачив, як королева працювала для шпиталів і санаторій та не мала на сі потреби доволі грошей. Отже він їй записав 100.000 дол. Знову вдові по Карузі записав 25.000 дол., може ради признання для памяти славного артиста. Мур був власником дневника Сан Телеграф у Пітсбургу, Па.

— **Скасування кари смерти в англійській армії.** Англійська преса подає, що в палаті послів дня 3. квітня 213 голосами проти 135 скасовано параграф про кару смерти за дезерцію та нарушення субординації. Кару смерти залишено тільки за зраду держави.

— **Жертва професії.** Поштовий урядовець Карло Газенерль підчас автомобілевої катастрофи у Відні був тяжко поранений, так що ціле його тіло було змасакроване. Покликаний до нього лікар Егон Фрід, сам хорий на серце, так зворушився видом пораненого пацієнта, що дістав удар серця і помер підчас візити.

З естради.

Концерт дівочої ґімназії СС. Василіянок у честь Шевченка.

Між концертами в честь Шевченка треба відмітити концерт дівочої ґімназії СС. Василіянок у Львові, влаштований дня 12. квітня у салі ґімназії. На програму складались продукції хору учениць під диригентурою проф. Миколи Матвіїва Мельника, фортепянові соля і деклямації. П. Ол. Джиджиристівна виголосила короткий, але річевий реферат про життя Шевченка, освітлюючи головно проблему освіти нашого ґенія. п. Стефанія Тершаковець відіграла на фортепяні два твори Ґурліта, п. Ірина Макушка віддеклямувала „Три літа", хор відспівав декілька народніх пісень і „Якби мені черевики" при гарнім і вмілім акомпаніяменті учениці, п. Марійки Левицької. До найбільш вдалих точок концерту належала гра п. Евгенії Куриловичівної (із Шуберта і Ґодара). Публика, між якою було найбільше родичів учениць, приняла концерт більше як прихильно. **Ол.**

Зі спортового життя.

Станиславів. Пролом—Гірка 0:0.

В неділю 13. ц. м. відбулися в Станиславові перші змагання за мист. Б-кляси „Пролому" з „Гіркою", на яких явилося до 800 осіб, у тому більшість українців, які слідили хід змагань з великим заінтересуванням. Українська дружина виступала в такому складі: Михалевич, Ковальський, Панашій; Бриндзей, Росяк, Гусак; Ліськевич І., Демянчук, Маруняк, Процик, Міхньовський. З початку слідно було у деяких грачів трему, але звільна „Пролом" приходить до себе і щораз частіше загрожує воротам противника, ведучи атаки переважно правою стороною. Змінні атаки ліквідують добрі оборони обох дружин. Перерва 0:0. В другій половині переважала дещо „Гірка", але оборона „Пролому" стояла на висоті завдання і вислід 0:0 вдержано до кінця. Таким чином молода українська дружина здобула вже один пункт і — що важніше — загальну симпатію публики за гарну й інтеліґентну гру. Суддював п. Клямер д. добре.

Довбуш—Яск 3:2 (2:1).

Також другі з черги змагання за мистецтво Буковини перехилив Довбуш на свою сторону. Резерви Довбуша програли з тим-же Яск-ом 1:4 (1:2).

Студентські справи.

До відома українського студентства.

Подаємо до відома, що одна з найкраще поставлених освітових технік, по Берліні друга в Европі, Висока Технічна Школа у Вільному Місті Данціґу обіймає слідуючі факультети:

I. Загальних наук: а. фільософічно-природничий, б. математично-фізичний, в. хемічний.

II. Будівельний: а. архітектура, б. будівельна інжинерія.

III. Будови машин, електротехніки, будови кораблів та літаків: а. будова машин, б. електротехніка, в. будова кораблів, г. будова корабельних машин, д. будова літаків.

Рік шкільний складається з двох семестрів: зимового від 15. X.—15. III. і літнього від 25. IV. до 15. VII. Вписатися можна на зимовий або літний семестр. Перед вступленням на III-тий факультет треба відбути піврічну практику у фабриці машин. Практику можна відбути в якійнебудь фабриці або залізничих варстатах. Мусить бути однак проваджений дневник робіт, котрий враз із свідоцтвом треба предложити як залучник до прохання про приняття. Вступного іспиту не вимагається. До прохань, які треба вносити на літній семестр до 30. IV., а на зимовий до 30. X. треба залучити: 1. свідоцтво зрілости в оригіналі і леґалізованім перекладі, 2. опис життя в німецькій мові, 3. метрику уродження та її переклад, 4. зобовязання родичів платити шкільні оплати, 5. свідоцтво відбутої практики, якщо кандидат думає вступити на один з відділів III-го факультету.

Виклади виключно в німецькій мові. Семестральна оплата за науку виносить около 70 долярів ам., з якої на вищих семестрах можна бути звільненим до половини. Місячне удержання виносить 20 до 25 долярів.

На виїзд до Вільного Міста Данціґу не потреба заграничного пашпорту, вистарчить т. зв. „Довуд особісти".

Одержаний на тутешній В. Т. Ш. диплом інжиніра чи докторат відповідного фаху не треба нострифікувати.

З проханням про приняття на В. Т. Ш. в Данціґу та за інформаціями просимо звертатися на адресу: **Verein Ukrainischer Studenten „Osnowa" in Danzig, Danzig-Langfur, Technische Hochschule.**

ЗА УПРАВУ:

Богдан Підгайний (вр.) голова. *Вол. Мацілинський (вр.)* за секретаря.

Дописи.

БУЧАЧ. *(Ученики держ. ґімназії — Шевченкові).* Ученики державної ґімназії в Бучачі, не забуваючи за свого Пророка, своїми скромними силами влаштували святочний вечір у честь українського ґенія. В програму вечора, яка була може навіть за велика скількістю точок, входили продукції хоральні, що їх виконав муж. ґімназійний хор під диригентурою п. Норберта Рибака. Замітне було солідне вишколення хору, який, не зважаючи на молоді голоси та всього двомісячне істнування, вивязався зі свого завдання дуже добре. Гарні були теж сольові продукції п-и Боцюрківної (фортепянове сольо), яка захоплювала публику своєю свобідною грою, як також скрипкове сольо Яцука при фортепяновім акомпаніяменті п. Крижанівського. Вступне слово п. Андріїшина було як на ученика VII. кл. солідно приготоване, тільки трохи сухе. Мандолінова капеля виконала свої точки — вязанки та інше — бездоганно, але квартет і терцет треба було краще приготовити або можна було пропустити. Деклямації п-и Боцюрківної і п. Александровича віддані були добре, тільки не підібрані як слід. В другу частину програми входила аматор. вистава „Неофіти". Поодинокі аматори, як Одарка Крушельницька, п. Сидір Рибак та Панчишин грали добре, головно п. Крушельницька, але в загальному режісерія була слаба. Слід зазначити, що вечір відбувся у виставовій салі будинку державної ґімназії, на що дирекція тоїж дала дозвіл. Подяка належиться і гр.-кат. катехитові о. Терешкові, який займався загальним проводом вечора. Українське громадянство, що рідко буває, цим разом зрозуміло вагу цього вечора, який влаштовували діти, наша будучність, і явилися численно та грімкими оплесками обдаровувало виконавців програми. *Б. Б-и.*

На Пластовий Дім.

ВОСЬМИЙ ВИКАЗ.

На Пластовий Дім у Львові (Кооп. Банк „Дністер", Львів, Руська 20, екл. книж. 15.000) зложили дальше: 124) **Х. К. УУСП. „Чорноморці"** — 50 зол. і кличе Курінї УУСП „Ті, що греблі рвуть" і „Вітрогони". 125) **Роман Шкарпович, Львів** — 20 зол. і кличе Г. Пасічника і п. Ошуста зі Львова. 126) **Радн. Володимир Мриглоцький, Львів** — 50 зол. і кличе оо. крилошан В. Томовича і Ковальського зі Львова. 127) **Тася Голінатівна, Підволочиська** — 5.20 зол. і кличе Стисю Дзеровичівну і Міросю Дзеровича зі Львова. 128) **Юрій Скрентович, Львів** — 5 зол. і кличе всіх абітурієнтів акад. ґімн. у Львові. 129) **Д-р Богдан Питлик, Космач** — 20 зол. і кличе д-ра Михайла Войтовича й інж. Гонца Василиніна зі Львова.

130) **Волод. Мороз, Львів** — 5 зол. і кличе О. Лісьмевич
на з Яків Дол. й управителів школи Гурів і Галича з
Оленини. 131) **Д-р Никифор Гірняк, Тернопіль** — 100
зол. і кличе інж. Ост. Левицького з Дрогобича, сотн.
Ів. Чмолу з Яворова і радн. Володимира Кузика з
Дрогобича. 132) **Ніна Селезінка, Радехів** — 10 зол. за
пластовий гурток „Пчілка". 133) **І. і О. Сполітакевичі**
Львів — 15 зол. замість вінця на могилу бл. п. Олени
Сітницької. 134) **VIII. В.кл. гол. гімн. у Львові** — 25 зол.
замість вінця на домовину бл. п. Олени Сітницької. 135)
о. мітрат Тит Войнаровський, Львів — 100 зол. 136) Д-р
Іван Копач, Львів — 10 зол. 137) **Лев Гавриляк, Надвір**-
на — 10 зол. 138) **о. Григорій Фуканьчик, Устеріки** —
5 зол. 139) **Д-р Теодор Ванько, Золочів** — 10 зол. 140)

о. Юрій Мелимука, Кобаки — 4 зол. 141) **о. Іван Бра**-
ковач, **Кривеньке** — 5 зол. 142) **о. Северин Метеляк**,
Любінецець Новий — 10 зол. 143) **о. Іван Іванчук, Тов**-
сте — 5 зол. 144) **о. Яків Тарнавський, Улашківці** — 20
зол. і кличе о. сов. Матейка з Оришковець, о. сов. Каз-
новського з Глубічка, о. дек. Малицького з Борщева, о.
дек. Вальницького з Озерян, о. ігум. Журавецького з
Улашковець і о. Михайла Фіголя з Шульганівки. 145)
о. Іван Качмар, Злоцьке — 20 зол. 146) **Славко Данилів**,
Царинське — 70 сот. 147) **о. Микола Лопатяк, Журавці**—
1 зол. 148) **Пос. д-р Іван Блашкевич, Дрогобич** — 200
зол. 149) **Д-р Іван Рижий, Миколаїв к. Гаїв** — 30 зол.
150) **Марія Ваньковичч-Баранецька, Конюшки Тул.** — 10
зол. 151) **Осип Чучкевич, Устрики** — 5 зол. і кличе о.

дек. Жарського, п. Л. Літинську, п. Константина Козара,
п. Володимиру Гуксевичеву з Устрик, о. Волод. Вербиньця, о. Юл. Нетребецького, о. дек. Франца Згорлякевича і п. Дмитра Педенського з Бандрова — всіх на довільні квоти.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. квітня ц. р.: за масло експортове солене пріма по 5·10 зол.; за масло несолене бльокове 5·10 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·60 зол.; яйця копа 5·30 зол.

Тенденція цін за кордоном знижкова, в краю, з огляду на свята попит збільшений.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 16. квітня, год. 7·30 вечером „Гарна Галятея", „Запрошення до танку", „Половецькі танці".

Малий Міський Театр:

Середа, 16. квітня, год. 7·30 вечером „Пан Топаз".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Співець Парижа (Моріс Шевальє) і опера „Ловці женчугів".

КАСІНО: Базар змислів. Гріх спокутує (Джан Джільберт).

КОЛЬОСЕЙ: Вбийникова тайна. Комедії: Я тобі покажу; Пан і його слуга.

ЛЕВ: Сонцю, Сонцю, щастя моє! (Гарі Ліпке).

МАРУСЕНЬКА: Цар царів (Життя муки та воскресення І. Христа).

ОАЗА: Князі на засланні.

ПАЛЯС: Звукова фільма: Мораль пані Дудської.

ПАН: Кенігсмарк.

ПАСАЖ: Широзолотий плай. Тиждень Метро-Голдвин-Маєр. Амер. комедія.

ПРОМІНЬ: Життя і Муки Христа.

СТИЛЕВЕ: Дощ рож, або життя та чуда св. Тереси.

ФАТАМОРГАНА: Пречудна брехня Ніни Петровни (Бриг. Гельм).

ХИМЕРА: Дівчинка з балету (Клара Бов).

УТІХА: Люди без обличча (Гарі Піль).

Програма радіо.

Середа 16. IV. 1930.

ЛЬВІВ. 11·58 Сигнал часу і гайнал, 12·05 Концерт грам. плит, 17·45 Трансмісія пополуд. концерту з Варшави, 19·00 Всячина, музика грамоф. плит, 19·28 Сигнал часу з астр. обсерваторії в Варшаві, 20·05 відчит „Великодні обряди польського народу", 20·30 Трансмісія веч. концерту з Варшави, літературна чвертьгодина, Нац. шведський концерт, 22·10 „Епопея авторської енергії Людв. Сольський" (фейлет.) комунікати, 23·00 Трансмісія танкової музики з „Багателі" у Львові.

Четвер 17. IV. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Музика грамофонових плит. **Краків** (312,8) 15·15 Трансмісія з Варшави. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·35 Спів. **Ляйпціг** (259) 19·30 Оркестра і солісти. **Льондон** (356,3) 21·45 Радіооркестра. **Берлін** (418) 16·30 Концерт сліпих артистів. **Стокгольм** (436) 19·40 Військова музика. **Рим** (441) 21·02 Релігійний концерт. **Лянгенберг** (473) 17·30 Камеральна музика. **Прага** (487) 16·30 Релігійна музика. **Мілано** (501) 12·00 Музика. **Брюссель** (509) 21·15 Радіооркестра. **Відень** (516,3) 11·00 Капеля Сольвінга. **Мюнхен** (533) 19·10 Органи. **Будапешт** (550) 9·15 Радіоквартет. **Москва** (825) 17·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 15·30 Оперова музика. **Харків** (1304) 20·00 Концерт.

Пятниця 18. IV. 1930.

Варшава (1411,7) 16·45 17·45 Концерт з Кракова. **Краків** (312,8) 20·00 Авдиція з Вильна. **Гельсінгфорс** (221,4) (221) 18·35 Віолінчельо. **Ляйпціг** (259) 11·30 Релігійна музика Амброзіюса. **Льондон** (356,3) 15·20 Радіооркестра. **Берлін** (418) 14·00 Віолінчельо. **Стокгольм** (436) 15·30 Пісні та рецітації. **Рим** (441) 17·30 Релігійний концерт. **Лянгенберг** (473) 13·00 Концерт, Бетовен, Брамс. **Мілано** (501) 20·50 Релігійний концерт. **Брюссель** (509) 18·00 Музика. **Мюнхен** (534) 10·00 Богослуження. **Будапешт** (550) 19·00 Хори з катедри. **Ленінград** (1000) 19·00 Оперетка. **Харків** (1304) 20·00 Концерт. **Париж** (1725) 21·45 „Парсіфаль" Вагнера.

НЕБУВАЛІ КОРИСТИ для точних передплатників „Діла".

Що кварталу льосовання нагород!

Вже 15. червня ц. р. візьмуть участь у льосованні нагород **усі передплатники, що не будуть мати ніяких залеглостей у передплаті.**

Виграти можна бібліотеку: вартости 100 ам. долярів, дві: по 25 ам. долярів, десять: по 10 ам. долярів і десять: по 5 ам. долярів.

Хто схоче, тому платимо за виграну бібліотеку готівкою.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під управою Ів. Когутяка. 1843

Синевідсько Вижне:

Середа 16. IV. „За Німан".
Неділя 20. IV. „Воскресення".
Понеділок 21. IV. „Ніч Несподіванок".
Вівторок 22. IV. „Гаркуша".
Середа 23. IV. „Пташник з Тиролю".
Четвер 24. IV. „Трійка Гільтаїв".

Порядок Богослужень Страстного Тижня і Христового Воскресения у Волоській Церкві.

Вел. Четвер дня 17. ц. м. год. 9. Служба Божа св. Василія Вел. год. 6. вечір: Страсти Г. Н. Ісуса Христа.

Вел. Пятниця дня 18. ц. м. год. 9½ Царські Часи. Год. 11. Вечірня, год. 12. Обхід з Плащаницею. Год. 6. вечером Псальми і Надгробна Утреня. — Псальми відспіває хор під управою д-ра В. Недільки.

Вел. Субота дня 19. ц. м. год. 9. Служба Божа св. Василія Вел.

Вел. Неділя, дня 20. ц. м. о год. 4½ рано надгробне, опісля Воскресна Утреня. Читані Служби Божі що години від 6. рано почавши. — Послідна читана Служба Божа о год. 12. Співана о год. 10-ій. Вечером о год. 4/Г, Вечірня.

В інші дні Великодних Свят Богослуження як звичайно в неділі і Свята.
1870 1—2

На „Рідну Школу" зложили Вп.: Головний Виділ Т-ва „Учительська Громада" Львів 30 зол. і радник Ізидор Громницький 20 зол., замість квітів на домовину бл. п. проф. Юліяна Стефановича; Паньство Дурбаки 20 зол. замість вінка на могилу бл. п. О. Сітницької.

Замість святочних побажань: д-р Володимир Бабій, лікар-дентист, Львів 20 зол. В. і У. Войчаки, Львів, 2 зол. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку ГОЛОВНА УПРАВА. 1871

УНЕВАЖНЮЮ військову книжку, видану через П. К. У. Самбір на імя Ілько Тисовський. 1864 2—3

ПОРУЧНИК У. Г. А., бувший богослов III р. шукає відповідного заняття. — Зголошення слати до Адмін. „Діла" під „Енергічний". 1867

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Осторога!

Остерігаємо перед набуванням підроблюваних моїх найліпших виробів Ультрамарини марки „Merkur ½" і „Kurka ½", які є хемічно чисті і без ніяких домішок. Проте просимо пильно звертати увагу на марки „Merkur" і „Kurka" і на докладну напись Х. Перльмуттер, Львів, який є на кожній пачці з червоними боками. 1822 2-9

Подяка.

Отсим складаю прилюдну подяку Товариству „КАРПАТІЯ" за скору ліквідацію виплати мені суми 1.000 (тисячу) американських долярів, як обезпеченої суми по бл. п. о. Михайлі Мрозовськім, пароху в Заліській Волі, що помер дня 12. січня 1930 року на запалення мозгових опон.

1868 **Стефанія Мрозовська в. р.**

Подяка.

Головна Рада „Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові" складає отсею дорогою подяку „Народній Лічниці" та Вп. П. Лікарям: д-р Г. Бурачинському, д-р Я. Гинилевичеві, д-р М. Дзеровичеві, д-р І. Курівцеві, д-р Л. Максимонці, д-р М. Музиці, д-р М. Панчишинові, д-р О. Приймі, і дентистові Я. Нассові у Львові, д-р Я. Нагаєкові у Винниках, д-р В. Білозорові і д-р І. Ціпановському в Коломиї, д-р Р. Несторовичеві у Перемишлі, д-р В. Кобільникові у Самборі, д-р С. Мацейовичеві у Сокалі, д-р К. Воєвідці в Станиславові, д-р М. Сегинові у Стрию, д-р В. Вітошинському у Тернополі, д-р Т. Бачинському у Чорткові, д-р С. Кушнірові у Яворові — за безкорисно уділювану лікарську поміч інвалідам УГА, протягом минулого адміністраційного року.

1866 **Головна Рада УКТОДІ у Львові.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АБСОЛЬВЕНТ Семінарії пошукує лекції. Приготовання до вступних іспитів до 1. кл. гімназійної і Семінарії. — Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Совісного". 1869

1817 1—7

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.